

Oktatási reform Indiában - A tudás és az információ hatalma a 21. században

Jelenleg a világon India rendelkezik a legnagyobb oktatási rendszerrel, de az elmúlt évtizedek során produkált rendkívüli fejlődés ellenére, a további reformok szükségéhez nem férhet kétség. Az indiai kormány felismerve az oktatás valódi jelentőségét a 21. században, intézkedéseivel szilárdan elkötelezte magát a tudásalapú társadalom létrehozása mellett.

India számára a globalizáció számos lehetőséget hordoz magában, amelyet a dél-ázsiai ország demográfiai, gazdasági potenciálja révén előnyére fordíthat. India lakosságának jelenleg több mint a fele munkaképes korú, az előrejelzések szerint pedig 2020-ra a világ munkaerő állományának $\frac{1}{4}$ részét indiaiak fogják alkotni.[1] A munkahelyteremtés központi jelentőséggel bír a kormány számára, hiszen annak sikeressége a gazdasági fejlődés motorja lehet a későbbiek során. Az információs társadalom korában azonban csupán a jól képzett, professzionális munkaerőre van kereslet, ezért az oktatás kiemelkedő jelentőséggel bír. A világ legnagyobb oktatási rendszere igyekszik alkalmazkodni a kihívásokhoz, de a reformok szükségessége megkérdőjelezhetetlen. India kormányai az utóbbi években, felelős oktatáspolitikája révén tudatosan törekedtek a régi rendszer hibáinak kijavítására, új fejlesztések meghonosítására, valamint a kreativitást és az innovációt előtérbe állító tudásalapú társadalom felépítésére.

AZ OKTATÁSI RENDSZER GYÖKEREI

A régi korokban, Indiában, nem létezett központi oktatási rendszer, ha valaki tanulni szeretett volna, akkor önként elszegődött egy mesterhez, aki elsősorban a szanszkrit nyelv, a matematika és a metafizika rejtelmeibe avatta be a diákokat. A modern iskolarendszert a britek honosították meg az országban, az 1830-as években, melynek következtében a tanár és a diák korábbi szoros kapcsolata megszűnt, a tananyagban pedig a természettudományok kerültek az első helyre.[2]

Az 1920-as évek során a britek több központi intézményt is létrehoztak az oktatás felügyeletére, az egyes államokban, melyek igazi jelentőségre a függetlenség megszerzése után tettek szert.

Az Indiai Köztársaság alkotmányának 45. cikkelye értelmében a 6 és 14 év közötti gyerekek számára kötelezővé tették az oktatást, de ennek teljesítése egyes területeken, még a 20. század végén is problémát jelentett a kormányzat számára. Kezdetben az oktatás felügyelete az egyes államok belügyének számított, ezért az indiai kormánynak kevés beleszólása volt az oktatást érintő kérdésekbe, a helyzet csupán csak 1976-ban változott meg, amikor egy alkotmány kiegészítést követően az oktatás valóban a nemzeti kormány illetékességébe került.[3] Az 1980-as években számos intézkedés történt a tankötelezettségi előírások betartatására és az alapszintű oktatás fejlesztésére. Ennek jegyében fogadták el a Nemzeti Politika az Oktatásról elnevezésű programot, amelynek módosított változatát ma is kiemelt projektként kezeli a Modi kormány.

A nők részvétele az oktatásban, kezdetben még minimálisnak volt tekinthető, de a kormányzat támogatásával 2001-re az írni és olvasni tudó nők aránya már meghaladta az 50%-ot, ami jelentős előrelépésnek minősül a 60-as évek 15 %-hoz képest.[4]

A KÖZOKTATÁS INDIÁBAN

A jelenlegi indiai oktatási rendszerben az állami és a magánszektor egyaránt képviselteti magát, melynek értelmében az állami intézmények fenntartása a központi kormány, az egyes államok kormányai és a helyi közösségek illetékességébe tartozik, a nagyszámú és eltérő típusú magániskolák mellett.

Az oktatás 3 szinten folyik: alap, közép és felső. Az általános iskola alsó tagozata 5 év, ezután jön 3 év felső tagozat, majd a 4 év középiskola (két, 2 éves tagozatra bontva), majd az egyetemeken és a főiskolákon ezt követi a 3 éves Ba képzés, a 2 éves Ma, adott esetben pedig a 3 év PhD.

A közoktatás felügyeletét ellátó legfontosabb kormányzati szerv az Oktatásért, Kutatásért és Szakképzésért Felelős Nemzeti Tanács, amely többek között felügyeli az oktatáspolitikai végrehajtását az országban, valamint meghatározza a tananyagot, a tanrendet, miközben támogatást is nyújt az intézményeknek.[5]

Az alapszintű oktatás fejlesztése terén India komoly eredményeket könyvelhet el, ennek következtében 2011-re az írni-olvasni tudók aránya a 7 és 10 éves korosztály körében már elérte a 75 %-ot. Ez a gazdasági fejlődésre nézve is pozitív hatást gyakorolt. Alapszinten az iskolák 80%-át az állam finanszírozza, ennek megfelelően 1994-ben új program indult útjára az alapfokú oktatás egységesítésének céljával, amely szintén előrelendítette a fejlődést. A mindenki számára biztosítandó egységes oktatást célzó legújabb program a Sarva Shiksha Abhidzsan, jelenleg az egyik legnagyobb oktatási kezdeményezésnek számít a világon.[6]

Indiában a középiskolai oktatás jellegzetessége, hogy mindkét 2 éves tagozat elvégzése után a diákoknak vizsgát kell tenniük, amely esetében a részvétel életkorhoz kötött. A gimnáziumok mellett – kormányzati ösztönzésre – az intézmények jelentős része ma már szakképzést is kínál a tanulóknak, elősegítendő a munkaerőpiacon való későbbi elhelyezkedésüket. A hátrányos helyzetűek külön privilégiumokat élveznek ezen a téren. A Kendrija Vidzsalaja programot kezdetben csupán a közalkalmazottak gyerekeinek a részére hozták létre, később azonban az egységes oktatási tevékenységet folytató kormányzati iskolák hálózatává nőtte ki magát.[7] Ma a középiskolai képzés Indiában a tudományos és a technikai ismeretek elsajátítása mellett komoly hangsúlyt fektet a hagyományok ápolására is, ennek következtében pl. a joga is a tananyag szerves részét képezi.

Annak ellenére, hogy az állami intézményekben nem kell fizetni a tanításért, megfigyelhető az a tendencia, hogy még a legszegényebbek is arra törekednek, hogy magániskolákba járassák a gyerekeiket, elsősorban a jobb infrastrukturális körülmények, valamint az oktatás magasabb minősége okán.[8] Jelenleg a fiatalok kb.

30%-a magániskolában végzi a tanulmányait. Ezeknek az intézményeknek egy része valóban drága és exkluzív bentlakásos iskolákat jelent, míg mások speciális módszereket követnek (mint pl. a Montessori iskolák), de igazi nemzetközi oktatási centrumokat is találunk közöttük.

A FELSŐOKTATÁS HELYZETE

India felsőoktatási rendszere az Egyesült Államok és Kína mögött a harmadik legnagyobb a világon, a reformoknak és a növekvő anyagi befektetéseknek köszönhetően pedig folyamatosan növekszik. 2001 és 2011 között közel 20000 főiskola jött létre, a felsőoktatásban tanulók száma pedig 8000 fővel növekedett.[9] (Indiában alapvetően a 18-24 éves korosztályt tekintik a felsőoktatásban hallgatóknak.) Jelenleg kb. 750 egyetem és 34000 főiskola található az országban. Egyes vélemények szerint a jövőben India lehet a világ egyik legnagyobb felsőoktatási központja, amely elsősorban az online távoktatásnak köszönhetően egyre nagyobb mértékben számít a külföldiek részvételére is a rendszerben. Jelenleg az Indira Gandhi Nemzeti Nyílt Egyetem a világ legnagyobb oktatási intézménye, megközelítően 3,5 milliós hallgatói létszámával.[10]

A felsőoktatás legfontosabb koordináló szerve az Egyetemi Ösztöndíjbizottság, amely – az Emberi Erőforrások Fejlesztésének Minisztériuma alárendeltségében – az akkreditáció jogának birtokában tényleges felügyeletet gyakorol az autonóm intézmények felett. Az oktatáspolitikai elsősorban a modern tudományos és műszaki képzéseket részesíti előnyben, így elsősorban e szakterületeket képviselő egyetemek, főiskolák tettek szert nagyobb presztízssre az évek során. A Mumbai Egyetem és a Dzsavaharlal Nehru Egyetem színvonalas képzéseivel ugyan nemzetközileg is elismertséget szerzett, mindazonáltal a világ egyetemeinek 2015-ös top 200-as rangsorában két másik indiai egyetemet találunk: A Bengaluru Tudományegyetem a 147., míg a Delhi Műszaki Egyetem a 179. lett a felmérés szerint.[11]

Az egyetemek közül a kormányzati fenntartású műszaki egyetemek vannak a legjobb helyzetben, ugyanis mint kiemelt jelentőségű intézmények a legfontosabb tudományos fejlesztéseket is tőlük várják, ennek megfelelően a pénzügyi forrásokban sem szűkölködnek. Az egyes államok által működtetett intézmények – belőlük van a legtöbb az országban – az oktatás színvonalát tekintve eléggé heterogén jellegűek, és a pénzügyi lehetőségeik is korlátozottak. Az elmúlt évek során a magánegyetemek száma is tovább gyarapodott, növelve a leendő egyetemisták választási lehetőségeit.

Az indiai felsőoktatás egyedülálló jellemzője az a kvótarendszer, amelyet a történelmileg hátrányos helyzetben lévő kaszton kívüli törzsek és a páriák érdekében vezettek be. Ma több mint 1300 kaszton kívüli csoportot különböztetnek meg az országban. Ennek értelmében szövetségi szinten, az egyetemeken és a főiskolákon a férőhelyek minimum 50 %-át a részükre kell fenntartani, míg az egyes államok esetében ez az arány változó.[12]

A REFORMOK SZÜKSÉGE

Az elmúlt évtizedek hatalmas fejlődése ellenére számos probléma ma is jelen van az indiai oktatási rendszerben, melyek kezelése nem tűr halasztást. Alapfokon, elsősorban a vidéki iskolákban súlyos infrastrukturális hiányosságok fordulnak elő, a diákokra jutó tanárok száma túl alacsony, a tanárok alulképzettsége folytán pedig oktatás színvonala sem kielégítő.[13]

A középiskolákat tekintve a közelmúltban leginkább az elavult tananyag miatt érte kritika a rendszert, mondván nem a diákok problémamegoldó képességét fejleszti, nem készíti fel őket a munkaerőpiac mai követelményeinek megfelelően, hanem csupán az elavult ismeretek bemagolására buzdít.[14]

A felsőoktatásban szintén a minőséggel adódnak problémák és mivel számos intézmény működik akkreditáció nélkül, továbbra is sok az érvénytelen, vagy kevésbé értékes diplomát kínáló egyetem, főiskola az országban. A korrupció miatt pedig a tehetősebbek, sokkal nagyobb előnnyel jutnak be a rendszerbe, mint a kevésbé vagyonosak.

A KORMÁNYZATI REFORMTÖREKVÉSEK

Az indiai kormányzat már az 1980-as években felismerte, hogy az oktatásra fordított pénz a jövőben kifizetődik, ezért a GDP 6%-át tervezte oktatásra költeni, összességében azonban az 1950-es évek 1% alatti GDP részesedéséről csupán 3,6 %-ra sikerült emelni az összeget 1997-98-ra. 2014-ig ebben a tekintetben aligha történt változás, amikor is Narendra Modi hatalomra kerülését követően, az új kormány ismét a 6%-ot célozta meg, noha eddig neki sem sikerült teljesítenie ezt az elvárást.[15]

A múltban a kormányzati reformok alapvetően az alapfokú oktatás fejlesztésére fókuszáltak, az oktatásban részt vevők létszámának kiterjesztésén keresztül. A 2010-es évekre ez a helyzet gyökeresen átalakult és a hangsúly áttevődött a felsőoktatásra. Egy felmérés szerint 2000 és 2009 között a felsőoktatási tanulmányaikat külföldön folytató indiai hallgatók létszáma 256 %-kal nőtt, érzékeltetve a színvonalbeli különbséget a hazai és a külföldi egyetemek között. Ráadásul a brain drain részeként csupán alig több mint 5 %-uk visszatérésére, ill. hazai munkavállalására lehetett számítani.[16] A fentiekben ismertetett hiányosságokra reagálva 2013-ban India elnöke Pranab Mukherjee az oktatás megreformálása során a hozzáférhetőséget, megfizethetőséget és a minőséget nevezte meg a siker legfontosabb összetevőinek. Manmohan Singh kormánya pedig a 12. stratégiai terv megfogalmazása során a műszaki képzés és kutatás támogatása mellett, az infrastrukturális fejlesztésekre, a tananyag módosítására és a távoktatásra kívánt hangsúlyt fektetni. Nem mellékes, hogy a Singh kormány idején a szakirányú képzés elősegítése is prioritást nyert, azzal a céllal, hogy 2022-re India közel 500 milliós képzett munkaerővel rendelkezzen.[17]

A MODI KORMÁNY INTÉZKEDÉSEI

Narendra Modi és a Bháratija Dzsanaata párt 2014 májusi választási győzelmét követően az oktatás megreformálása új erőt vett.

Modi helyesen ismerte fel, hogy a humántőke fejlesztését célzó állami befektetések egyúttal a gazdaság növekedését is elősegítik. India jelenleg 7%-os gazdasági növekedést tudhat magáénak és a világ egyik leggyorsabban fejlődő gazdaságának számít. A munkanélküliség kérdése viszont súlyos problémát jelent. A demográfiai robbanásnak köszönhetően 2024-ig közel 120 millió fiatal – többségében képzetlen farmer – fog megjelenni a munkaerőpiacon, miközben kereslet többnyire csupán csak a professzionálisan képzett munkaerő iránt mutatkozik, különösen az országba mind nagyobb számban érkező külföldi cégek részéről.[18]

Ezzel együtt éves átlagban több mint 2,5 millió diplomás kerül ki az egyetemekről, beleértve 25000 orvost és 350000 mérnököt is – de részben az oktatási rendszer hiányosságainak is köszönhetően – ma is közel 5 millió diplomás van állás nélkül, miközben egyes szektorokban a képzett munkaerő hiánya állandósult.[19]

A miniszterelnök a kezdetektől az innováció, a kreativitás és az élethosszig tartó tanulás hívének mutatta magát, aki az internethez köthető technológiai fejlesztések elkötelezett támogatója. Noha a reformok terén az állam mellett más hazai és külföldi szereplők támogatására is számít, az oktatásban kitart az erőteljes központosítás mellett. Az egyetemi ösztöndíjbizottság hatáskörének kibővítése, felsőoktatást szabályozó szerepének megerősítése már ennek jegyében történt.

Nagy sikerként könyvelhető el, hogy 2014-ben, India 16. tagállamként csatlakozott a washingtoni egyezményhez, melynek következtében a Nemzeti Akkreditációs Tanács engedélyével rendelkező, mérnöki képzéseket biztosító indiai intézmények hallgatói, felvételi vizsga nélkül folytathatják tanulmányaikat a többi tagország intézményeiben.[20] A kormány szándékai szerint – kapcsolódva Modi külföldi befektetéseket támogató programjához („Make in India”) – a Külföldi oktatási szolgáltatók jogállásáról szóló törvénytervezet a jövőben lehetővé tenné a nagy múltú külföldi egyetemek kirendeltségeinek alapítását is, elősegítendő a felsőoktatási képzés presztízsének, színvonalának emelését.

2015 őszétől az Új Oktatáspolitikai elnevezésű kezdeményezés keretében, a MyGov internetes felületen keresztül már az állampolgárok is elmondhatták véleményüket az oktatási reformmal kapcsolatban, elősegítendő egy új minőségi, innovatív, a kor kihívásainak megfelelő kormánypolitika kialakítását.

A 2015-2016-os tanévtől a kormány bevezette a választáson alapuló kreditrendszert a felsőoktatásban, amelynek az a lényege, hogy a hallgatók maguk dönthetik el, hogy milyen tárgyakat, milyen sorrendben és mennyi idő alatt kívánnak elvégezni. Az új rendszerben megjelentek a kötelező, alapozó és választható kurzusok, így a korábbinál sokkal személyre szabottabbá vált az oktatás. Ezzel egyidejűleg az értékelés is

megváltozott, hiszen a korábbi 10-es skálájú pontrendszert egy a betűkön alapuló osztályozás váltotta fel.[21] A globalizáció követelményeihez alkalmazkodva pedig a hagyományos tanév helyett a szemesztereken alapuló képzést is bevezették, miközben a könnyebb nemzetközi összehasonlítás érdekében az indiai felsőoktatási intézmények rangsorolása is megkezdődött. A nemzeti jelentőségű műszaki és vezetéstudományi intézetek számának növelése szintén India globális szerepét hivatott bizonyítani.

Noha a Modi kormány elsősorban a felsőoktatás támogatása mellett kötelezte el magát, az általános és középiskolák fejlesztésére is számos intézkedés született. Ki kell emelni az olyan innovációkat, mint a Smartclass és az Edu India, melyek valóban forradalmi újításokat jelentenek a diákok számára. Előbbi, egy multimédiás, 3D technológián alapuló digitális tananyagtár, amely a tanárok számára megkönnyíti a tanítást és a számonkérést, míg a diákok számára az ismeretek elsajátítását. Utóbbi pedig alapvetően egy a tananyagra fókuszáló YouTube oktatási csatorna.[22]

A közoktatás megreformálása során, Kerala állam példáját akár követendőnek is lehet tekinteni. Az államban 90 % feletti az írástudók aránya, messze a legmagasabb az országban, miközben a lányok oktatása prioritást élvez, a korszerű tananyag elsajátítása pedig ténylegesen hasznosítható ismeretekkel ruházza fel a diákokat. A kormány a kezdetektől óriási összegeket költött az oktatásra, amely végül megalapozta a gazdasági fejlődést, létrehozva a „Kerala modellt”. [23]

A JÖVŐ OKTATÁSI RENDSZERE

A Modi kormány jövőbeli terveiről pontos képet fest a 2016-2017-es költségvetési tervezetbe foglalt oktatási intézkedések sora. A felsőoktatás infrastrukturális fejlesztéseinek felügyelete céljából a kormány egy új intézmény felállítását tervezi (Felsőoktatási Finanszírozási Ügynökség), miközben a képzések egységesítése miatt egy új szabályozó testület felállítása is napirendre került. Az online kurzusok támogatása mellett a kormány következő lépése a digitalizáció irányába, a bizonyítványokat és a diplomákat érintő egységes online nyilvántartás létrehozása.[24]

Az állami beruházásokat tekintve – a korábbiaknak megfelelően – továbbra is a felsőoktatás fejlesztése élvez prioritást, de a közoktatásra, főleg a szakképzésre is nagyobb figyelem irányul, ezt a pénzügyi források allokációja is érzékelteti. [25]

Hogy a reformok mennyiben váltják be a hozzájuk fűzött reményeket, azt ma még nem lehet tudni, azonban kétségtelenül bizonyítják, hogy India felismerte a 21. század kihívásait, a tudás, az információ és az innováció hatalmát, ennek megfelelően pedig gyökeres változások mennek végbe az országban. India számára az információs társadalom sikeres megteremtése óriási lehetőségeket hordoz magában, miközben annak kudarca nem csupán gazdasági, hanem politikai krízis felé is sodorhatja az államot.

[1] VERNAL, Louis: Drive reforms in education system. In: The Times of India, August 7,

2014

<http://timesofindia.indiatimes.com/home/education/news/Drive-reforms-in-education-system/articleshow/39779780.cms> (2016.04.25)

[2] KUMAR, Sasi V.: The Education System in India. GNU Operating System
<http://www.gnu.org/education/edu-system-india.html> (2016.04.19)

[3] u. a.

[4] RAMAN, S. A.: Woman's Education. in: Stanley, Wolpert (edit): Encyclopedia of India, Vol 4. Thomson Gale, 2006. 236.

[5] National Council of Educational Research and Training: Leading the Change. New Delhi, 2011. http://www.ncert.nic.in/oth_anoun/leading_the_change.pdf (2016.04.25)

[6] Sarva Shiksha Abhiyan. Ministry of Human Resource Development. <http://ssa.nic.in/> (2016.04.25)

[7] KUMAR

[8] JOSHUA, Anita: 'Over a quarter of enrolments in rural India are in private schools', In: The Hindu, January 16, 2016
<http://www.thehindu.com/features/education/school/over-a-quarter-of-enrolments-in-rural-india-are-in-private-schools/article5580441.ece> (2016.04.27)

[9] CHOUDAHA, Rahul: Latest Statistics on Indian Higher Education.
<http://www.dreducation.com/2012/06/latest-statistics-indian-higher.html> (2016.04.22)

[10] Preamble, IGNOU. <http://www.ignou.ac.in/ignou/aboutignou/profile/2> (2016.04.27)

[11] BASU, Sreedha: India makes debut in World University Rankings; IISC Bangalore, IIT Delhi in the list. In: The Economic Times, September 15, 2015
http://articles.economictimes.indiatimes.com/2015-09-15/news/66568824_1_qs-world-university-rankings-iit-delhi-panjab-university (2016.04.25)

[12] SHEKHRI, Sheetal: Affirmative Action and Peer Effects: Evidence from Caste Based Reservation in General Education Colleges in India. March, 2011.
http://people.virginia.edu/~ss5mj/Peereffects_April12_2011.pdf (2016.04.25)

[13] FOX, Sandra J.: The Need for Indian Education Reform.
<http://www2.nau.edu/~jar/HOE/HOE2.pdf> (2016.04.27)

[14] MUKHERJEE, Somnath: Indian Education System – A call for reform. LinkedIn.com, September 25, 2015
<https://www.linkedin.com/pulse/indian-education-system-call-reform-somnath-mukherjee> (2016.04.27)

- [15] Landslide election win in India ushers in education reforms. ICEF Monitor, 1 July 2014
<http://monitor.icef.com/2014/07/landslide-election-win-in-india-ushers-in-education-reforms/> (2016.04.27)
- [16] Number of Indian students heading abroad increases dramatically over past decade. ICEF Monitor, 27 November 2012
<http://monitor.icef.com/2012/11/number-of-indian-students-heading-abroad-up-300-over-past-decade/> (2016.04.25)
- [17] India moving forward with education reforms. ICEF Monitor, 23 April 2013
<http://monitor.icef.com/2013/04/india-moving-forward-with-education-reforms/> (2016.04.25)
- [18] CRABTREE, James: If they can make it there... in: Financial Times, Wednesday 24 February 2016. 7.
- [19] VERNAL, Louis: Drive reforms in education system. In: The Times of India, August 7, 2014
<http://timesofindia.indiatimes.com/home/education/news/Drive-reforms-in-education-system/articleshow/39779780.cms> (2016.04.25)
- [20] Landslide election win in India ushers in education reforms. ICEF Monitor, 1 July 2014
<http://monitor.icef.com/2014/07/landslide-election-win-in-india-ushers-in-education-reforms/> (2016.04.25)
- [21] JAIN, Mayank: Everything you need to know about the big education reform in India. Scroll.in, May 28, 2015
<http://scroll.in/article/729874/everything-you-need-to-know-about-the-next-big-education-reform-in-india> (2016.04.25)
- [22] MUKHERJEE
- [23] KUMAR
- [24] Budget and Education. Reforming Education <http://www.reformingeducation.in/> (2016.04.27)
- [25] CHOPRA, Ritika: Budget 2016: Highly education likely to graduate with distinction. In: The Indian Express, March 1, 2016
<http://indianexpress.com/article/india/india-news-india/budget-2016-higher-education-likely-to-graduate-with-distinction/> (2016.04.27)

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BASU, Deepankar – DAS, Debarshi: A Sad Tale of Higher Education Reform in

India. In: The Wire, 06 July, 2015

<http://thewire.in/2015/07/06/a-sad-tale-of-higher-education-reform-in-india-5664/>

- BASU, Sreedha: India makes debut in World University Rankings; IISC Bangalore, IIT Delhi in the list. In: The Economic Times, September 15, 2015
http://articles.economictimes.indiatimes.com/2015-09-15/news/66568824_1_qs-world-university-rankings-iit-delhi-panjab-university
- BLACKWELL, Fritz: India: a Global Studies Handbook. ABC-Clio Inc., 2004.
- Budget and Education. Reforming Education <http://www.reformingeducation.in/>
- CHAKRAVARTHI, Sriya: Future of Learning: Educational Reforms in India via Technology. In: The Huffington Post, August 30, 2014
http://www.huffingtonpost.com/sriya-chakravarti/future-of-learning-educat_b_5539554.html
- CHOPRA, Ritika: Budget 2016: Highly education likely to graduate with distinction. In: The Indian Express, March 1, 2016
<http://indianexpress.com/article/india/india-news-india/budget-2016-higher-education-likely-to-graduate-with-distinction/>
- CHOUDAHA, Rahul: Latest Statistics on Indian Higher Education.
<http://www.dreducation.com/2012/06/latest-statistics-indian-higher.html>
- DURAIAPPAH, Anantha Kumar: Government's New Education Policy will transform India. DailyO, 22 December 2015
<http://www.dailyo.in/politics/new-education-policy-mhrd-unesco-mgiep-higher-education-digital-india-womens-studies/story/1/8076.html>
- FOX, Sandra J.: The Need for Indian Education Reform.
<http://www2.nau.edu/~jar/HOE/HOE2.pdf>
- Govt launches Rashtriya Uchchar Shiksha Abhiyan for bouldering Higher Education. news.biharprabha.com, October 6, 2013
<http://news.biharprabha.com/2013/10/govt-launches-rashtriya-uchchar-shiksha-abhiyan-for-bouldering-higher-education/>
- HOVIS, Kathy: Economist identifies useful education reforms in India. In: The Cornell Chronicle, April 3, 2014
<http://www.news.cornell.edu/stories/2014/04/economist-identifies-useful-education-reforms-india>
- India moving forward with education reforms. ICEF Monitor, 23 April 2013
<http://monitor.icef.com/2013/04/india-moving-forward-with-education-reforms/>
- Institutions of National Importance
<http://mhrd.gov.in/institutions-national-importance>
- JAIN, Mayank: Everything you need to know about the big education reform in India. Scroll.in, May 28, 2015
<http://scroll.in/article/729874/everything-you-need-to-know-about-the-next-big-education-reform-in-india>
- JOSHUA, Anita: 'Over a quarter of enrolments in rural India are in private schools', In: The Hindu, January 16, 2016
<http://www.thehindu.com/features/education/school/over-a-quarter-of-enrolments-in-rural-india-are-in-private-schools/article5580441.ece>

- KUMAR, Sasi V.: The Education System in India. GNU Operating System <http://www.gnu.org/education/edu-system-india.html>
- Landslide election win in India ushers in education reforms. ICEF Monitor, 1 July 2014 <http://monitor.icef.com/2014/07/landslide-election-win-in-india-ushers-in-education-reforms/>
- MUKHERJEE, Somnath: Indian Education System – A call for reform. LinkedIn.com, September 25, 2015 <https://www.linkedin.com/pulse/indian-education-system-call-reform-somnath-mukherjee>
- National Council of Educational Research and Training: Leading the Change. New Delhi, 2011. http://www.ncert.nic.in/oth_anoun/leading_the_change.pdf
- New Education Policy <http://mhrd.gov.in/nep-new>
- Number of Indian students heading abroad increases dramatically over past decade. ICEF Monitor, 27 November 2012 <http://monitor.icef.com/2012/11/number-of-indian-students-heading-abroad-up-300-over-past-decade/>
- Preamble, IGNOU. <http://www.ignou.ac.in/ignou/aboutignou/profile/2>
- RAI, Siddhartha: Modi starts a new chapter in education as „Make in India” boosts higher learning. Mail Online India, 6 May 2015 <http://www.dailymail.co.uk/indiahome/indianews/article-3069290/Modi-starts-new-chapter-education-Make-India-boosts-higher-learning.html>
- RAMAN, S. A.: Woman’s Education. in: Stanley, Wolpert (edit): Encyclopedia of India, Vol 4. Thomson Gale, 2006.
- SAHNI, Urwashi: Primary Education in India: Progress and Challenges. Brookings, January 2015 <http://www.brookings.edu/research/opinions/2015/01/20-primary-education-in-india-progress-challenges-sahni>
- Sarva Shiksha Abhiyan. Ministry of Human Resource Development. <http://ssa.nic.in/>
- SHEKHRI, Sheetal: Affirmative Action and Peer Effects: Evidence from Caste Based Reservation in General Education Colleges in India. March, 2011. http://people.virginia.edu/~ss5mj/Peereffects_April12_2011.pdf
- The Curious Case of Failing Education Reforms in India. Inclusion <http://inclusion.skoch.in/95/the-curious-case-of-failing-education-reforms-in-india.html>
- The School System in India. Angloinfo <https://www.angloinfo.com/india/how-to/page/india-family-schooling-education-school-system>
- Understanding India: The future of higher education and opportunities for international cooperation. British Council India, February 2014 https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/understanding_india_report.pdf
- VERNAL, Louis: Drive reforms in education system. In: The Times of India, August 7, 2014 <http://timesofindia.indiatimes.com/home/education/news/Drive-reforms-in-educ>

[ation-system/articleshow/39779780.cms](http://...ation-system/articleshow/39779780.cms)

Készítette: Klemensits Péter